І чужому научайтесь, Й свого не цурайтесь...
Т. ШЕВЧЕНКО

СВОБОДА — SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК — UKRAINIAN DAILY

Редакція і Адміністрація: "Svoboda", 81-83 Grand St. Jersey City, N.J. 07303
Телефони: (201) 434-0237, (201) 434-0807
з Ню Йорку (212) 227-4125
УНСоюзу: (201) 451-2200
з Ню Йорку (212) 227-5250, (212) 227-5251

РІК LXXXII. Ч. 63. ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, ЧЕТВЕР, 3-го КВІТНЯ 1975 ЦЕНТІВ 20 CENTS JERSEY CITY and NEW YORK THURSDAY, APRIL 3, 1975 No. 63. VOL. LXXXII.

МАРІЯ ДУШНИК І ЕДВАРД ПОПІЛЬ ОБРАНІ ДО ЕКЗЕКУТИВИ НЮЙОРКСЬКОГО БРАТСЬКОГО КОНҐРЕСУ

Ню Йорк, Н. Й. — Дня 20-го березня ц. р. відбулися тут в готелі Статлер Гілтон 74-ті річні збори Ню Йоркського Братського Конґресу, в яких взяли участь представники 30-ти братських організацій. Делеґатами від УНСоюзу були заступниця головного предсідника п-і Марія Душник, член екзекутиви Нюйоркського Братського Конґресу, яку перевибрано на це становище; заступник головного предсідника д-р Іван Флис та головний контролер мґр Іван Виник. Приявний був на зборах також головний предсідник Йосип Лисогір та делеґати від інших українських союзів: Едвард Попіль — касир УРСоюзу, якого теж вибрано до екзекутиви Нюйоркського Братського Конґресу, п-і Стефанія Вовчок — касир і Богдан Казанівський — секретар „Провидіння".

Збори відкрив голова Конґресу С. Роберт Мок, представник Фонду Робітничої Допомоги, який представив промовців. Генрі Ф. Шайґ, президент Крайового Братського Конґресу Америки говорив про ролю братських запомогових союзів та вияснив, як то в початках братські союзи допомагали іміґрантам, а тепер допомагають в розвитку етнічних культурних традицій. Він закликав всіх до всебічної піддержки „Проєкт '76", офіційного проєкту Крайового Конґресу, з нагоди 200-річчя Американської Незалежности, під час якого Крайовий Конґрес передасть американському урядові як історичну пам'ятку шкільний будинок на Кам'яній Горі у Фрідонії, Висконсин, де започатковано „День Прапора", як дарунок від братських союзів, які є членами Крайового Конґресу Братських Організацій.

Під час полуденку, в якому взяло участь 110 осіб, головним промовцем був Гаррісон Дж. Голдін, контролер міста Ню Йорку, який говорив про фінансові проблеми міста. Тома Шепко, відомий український акордеоніст, розважав присутніх під час полуденку грою на гармонії.

На пополудневій сесії промовляв Арон Трупін, представник забезпеченевого

Пані Марія Душник

Департаменту Нюйоркського стейту, який говорив про допомогу, що її цей департамент давав забезпеченевим союзам протягом довгих років, та про охорону власників грамот. Адвокат Гари Марґуліс, законодатний ре- Департаменту Ню-йоркського Конґресу, говорив про законопроєкт в стейтовій леґіслятурі в Албані відносно перейменування членських грамот. Збори прийняли ряд резолюцій, включно з однією, яка закликає братські організації до участи у у відзначенні 200-річчя Американської Незалежности.

Новим президентом Ню Йоркського Братського Конґресу обрано Даніеля Кія, представника Польського Союзу Америки. Нову екзекутиву заприсяг г. Генрі Шайґ, президент Крайового Братського Конґресу Америки.

НАУКОВА КОНФЕРЕНЦІЯ УВАН

Ню Йорк. — Українська Вільна Академія Наук у ЗСА інформує, що Секція античної історії відбуде тут в суботу, 5-го квітня ц. р. о год. 4-ій по полудні в будинку Академії при 206 Вест 100-та вулиця, наукову конференцію з нагоди 20-річчя діяльности Секції. Доповіді виголосять: Олександер Домбровський: „До питання періодизації й термінології ранньої історії України" і Тетяна Іванівська: „Проблеми розвитку мистецтва поскитського періоду на терені України та суміжних з нею країн."

ЧЛЕНСЬКА КАМПАНІЯ УНС

В членській кампанії УНСоюзу 1975 року, метою якої є забезпечити 5,000 нових членів на суму $12,000,000, наспіли до Головної Канцелярії впродовж березня 251 аплікація нових членів. По дві і більше аплікацій надіслали впродовж цього місяця наступні організатори, конвенційні делеґати і секретарі Відділів:

Михайло Фединишин (В. 155) — 8 аплікацій нових членів, Петро Врублівський (В. 301) — 7, Іван П. Івасюк (В. 259) — 6, Микола Бобечко (В. 102) — 5, інж. Лев Боднар (В. 131) — 5, Іван Одежинський (В. 153 і 216) — 5, Михайло Кігічак (Відділ 240) — 5, Володимир Гавриляк (Відділ 316) — 5, Володимир Мілінчук (Відділ 147) — 4, Теодор Кубарич (В. 217)—4, Богдан Зорич (В. 432) — 4, Квітка Стецюк (В. 25) — 3, Карло Сачко (В. 53) — 3, Михайло Галькевич (В. 59) — 3, Михайло Турко (В. 63) — 3, Йосиф Сидор (В. 90) — 3, Марія Стецьків-Дика (В. 149) — 3, д-р Олександер Саноцький (В. 158) — 3, Степан Іваницький (В. 276) — 3, мгр Іван Гаврилюк (В. 360) — 3, Василь Шаран (В. 407) — 3, Семен Левицький (В. 442) — 3, та по дві аплікації — Володимир Лучкань (В. 12), Михайло Отрок (В. 14), Микола Москаль (В. 16), Роман Куропась (В. 20), мгр Володимир Сенежак (В. 27), інж. Лев Блонарович (В. 34), Анна Гнатюк (В. 37), Іван Пиндус (В. 39), Петро Головачук (В. 42), Мирослав Демчук (В. 76), Ольга Марущак (В. 82), Карло Кобіто (В. 121), Іван Драбик (В. 124), Іван Дроздовський (В. 127), Михайло Глова (В. 128), Ярослав Леськів (В. 133), Галина Гаврилюк (В. 170), Петро Щерба (В. 173), Василь Колодій (В. 191), Лев Гардінк (В. 206), Степан Островський (В. 270), Павлина Балутянська (В. 286), інж. Іван Ващук (В. 292), Степан Глотовський (В. 346), інж. Ярослав Карпяк (В. 385), Олександра Дольницька (В. 434), Михайло Малинівський (В. 437), Дмитро Заневич (В. 441), Павло Фуґа (В. 455), Данило Піщ (В. 458), інж. Роман Горнич (В. 460), Текля Мороз (В. 465), Стефанія Кочій (В. 472), і Олекса Карпінський (В. 498).

УКРАЇНЦІ МАЮТЬ СИЛЬНІ КОСТИ — СТВЕРДЖУЮТЬ МЕДИЧНІ ДОСЛІДИ

Ню Йорк (Д-р М. Р.) — Лікарі при Бет Ізраел Медикал Сентр дослідили, що українці мають сильніші кости від пересічних американців. Це вони дослідили від перевірок тіл українців, які померли в околиці того шпиталя. Хоч вони не були певні цих досліджень, вони почали брати хемічні перевірки українців, які приходили до шпиталя з недугами.

Шпитальні лікарі були переконані, що українці таки мають надзвичайно сильні кости, коли чотири молоді українські хлопці були прийняті до шпиталя з побитими костями. Ці хлопці були в автомобільній катастрофі і хоч їх кости були побиті, вони більше витримали ніж можна б було очікувати після такої катастрофи. Тому лікарі, за дозволом батьків, почали хемічно аналізувати кости юнаків. Вислід цих аналіз був такий, що всі хлопці мали від 18-20 відсотків більше кальцію в костях ніж пересічні пацієнти інших національностей. Кальцій це власне є та хемічна будова костей, яка скріплює та зміцнює їх.

Цю теорію був винайшов також доктор Періґ, коли під час Визвольних змагань в 40-их роках він лікував ранених упістів та ранених німців і москалів, які були скоплені упістами. Від того, що він зауважив, українські вояки мали на третину більше соли в костях ніж німці чи москалі. Це він дослідив, коли бадав кости, які були потріскані кулями. Українські кости більше витримували удар куль, вони трималися більш докупи і не розлігалися на куски, коли вдарені кулею.

Тому, що це ділося під час тяжких часів, серед браку медицини і медичних інструментів, д-р Періґ не міг дослідити кількости проценту кальцію в костях ранених, тільки соли.

Сіль, як відомо, конче потрібна для здорового тіла, а спеціяльно для костей.

З огляду на те, що д-р Періґ не міг точно ствердити і окреслити свої винаходи, він їх не проголосив, а тільки списав в щоденник, який зберігся досі і був переданий шпитальним лікарям. Тепер лікарі при Бет Ізраел Медикал Сентр модерними методами підтвердили досліджения доктора Перога.

Цей винахід ще не появився в медичних журналах, бо лікарі Бет Ізраел Медикал Сентр хочуть дослідити причину сильнішої будови костей українців від інших національностей. Коли вони це дослідять, то тоді подадуть до американської преси.

У Вінніпеґу почала працювати етнічна радіостанція

Вінніпеґ, (КУК). — На хвилях АМ-810 дня 25 березня 1975 року у Вінніпеґу нова етнічна радіостанція почала пересилати радіопрограми в головних етнічних мовах Канади. Офіційне відкриття цієї станції відбулося в приявності репрезентантів федерального уряду, провінції Манітоби, міста Вінніпеґу і представників головних етнічних репрезентацій Канади. Від українців привітання зложив президент Централі КУК Сергій Радчук. Одержання ліценції на цю етнічну радіостанцію слід завдячувати довголітнім і безперервним заходам також Централі КУК перед урядовими чинниками Канади за впровадженням багатомовних радіових і телевізійних програм для кращого збереження різно - національних культур в Канаді.

Радіостанція затруднює українських працівників, які підготовляють щоденні українські програми. Українські програми передаються кожного дня в годинах 11:00 до 1:00 в полудне і від 7:00 до 8:00 вечором, крім додаткових недільних передач, які передбачено для церков і студентів. Власником і головою Ради Директорів цієї радіостанції є К. Станчиковський з Монтреалю, а президентом є молодий український адвокат з Вінніпеґу, А. Оґаренко.

Чотири ґенерації в поклоні Кобзареві

Балтимор (АБУ). — Відзначення Шевченківських Роковин відбулося у нас цього року під знаком співпраці чотирьох ґенерацій. На цей раз і сусідня українська Вашинґтонська Громада відгукнулася дружньо і в програмі свята виступила їхня капеля бандуристів.

Свято зорганізував Відділ УККА, при співучасти місцевих організацій, в залі Дому Української Молоді в неділю 9-го березня ц.р. Вашинґтонська капеля бандуристів під мистецьким керівництвом д-ра Ігоря Масника розпочала програму „Заповітом", після чого відспівала ще кілька пісень. Проф. Петро Войтович, культурно - освітній референт Відділу УККА відкрив святкування вступним словом і представив прелеґента проф. д-ра Петра Одарченка з Вашинґтону, який виголосив святочну доповідь. Свою доповідь прелеґент побудував на тлі безсмертного Шевченкового твору „Кавказ" — що його 130-ліття якраз припадає цього року. Доповідач підкреслив, що Шевченкові заклики: „Борітеся - поборете" — „Не вмірає душа наша - не вмірає воля", знайшли своїх послідовників в особах нескореного Валентина Мороза і других борців в Україні.

В мистецькій частині програми виступила гостя з Мюнхену Ангелина Король, тепер студентка Рутґерського університету, що зодягнена в чудовий національний стрій продеклямувала поему Шевченка — „Кавказ".

Студентки з Вашинґтону — Лярнса Дячок і Оленка Курилас в супроводі гітар виконали: „По діброві вітер віє", „Засвистали козаченьки", і „Лист в'язня". Юні сумівці під керівництвом свого виховника Теодора Кузьмова виконали монтаж „Розрита Могила". Капеля бандуристів виконала: „Думи мої", „Перебендя" і „Ой літа орел" (сольо М. Ставничий). Пластовий гурток „Мавки": Надійка Хай і Христина Саламаха рецетували поезію Ліни Костенко — „Кобзареві" Місцевий мішаний хор ООЧСУ під управою проф. Миколи Кормелюка виконав: „Тарасова Ніч", „Єднаймося браття України", і „Прометей".

На закінчення програми всі приявні могутньо відспівали національний гимн.

В кінці, зі словом подяки для усіх виконавців програми виступив інж. Богдан Саламаха, голова місцевого Відділу УККА. З приємністю слід відмітити велику чисельність молоді, що брала активну участь у програмі свята, або була присутньою на залі.

ТІЛЬКИ ЧЕТВЕРТА ЧАСТИНА ПІВДЕННОГО В'ЄТНАМУ ЩЕ Є ПІД КОНТРОЛЕЮ САЙҐОНСЬКОГО УРЯДУ

Сайґон. — У вислідї спільного просування північнов'єтнамських військ і дій загонів в'єтконгу (південнов'єтнамських комуністичних груп), три четверті Південного В'єтнаму опинилися в руках комуністів, які захопили практично майже всі ключеві центри поза самим Сайґоном, не натрапляючи ніде на серйозний спротив. Під прямою загрозою тепер вже є важлива база Кам Ранг, але загально вважають, що її захоплення комуністами наступить у ближчих днях. Таким чином, якщо це станеться, буде заломана остання можлива оборонна лінія на підступах вже до самої столиці.

Враховуючи таку загрозливу ситуацію і цілковитий параліч уряду президента Нгуєна ван Тію, південнов'єтнамський сенат схвалив одноголосно резолюцію, вимагаючи упродовж 24 годин уступлення теперішнього уряду і сформування такого уряду, який міг би ще зорганізувати ефективну оборону. Покищо нічого невідомо, якою буде реакція Нгуєна ван Тію. Про те, що ситуація у самому Сайґоні критична, засвідчує факт, що місто залишають всі чужинці, а також починають виїздити ці в'єтнамці, які для цього мають будь-яку змогу. Серед населення мале переконання в тому, що ненадійно здеморалізована південнов'єтнамська армія зможе поставити ще спротив ворогові. Ледве також, чи в цьому допоможе збільшена американська допомога у виряді та амуніції. Як відомо, південнов'єтнамська армія залишила у північних провінціях величезні запаси військового виряду і амуніції. В самому Да Нанґу осталося понад 200 воєнних літаків та гелікоптерів, що їх здеморалізовані вояки не знищили. Командування оборони на цьому відтинку залишило все напризволяще, намагаючися керувати оборонними акціями з корабля.

Державний секретар ЗСА Г. Кіссінджер повідомив, що американський уряд продовжує інтенсивні дипломатичні заходи в Москві та Пекіні, щоб добитися припинення дальшого наступу комуністів. В успіх цих заходів ніхто, однак, не вірить.

Камбоджські повстанці відкинули плян переговорів

Париж. — Представництво т. зв. Королівського уряду для національного союзу Камбоджі на чолі з принцом Нородом Сіганукомм, яке репрезентує протиурядове повстання у Камбоджі, повідомило, що камбоджське повстанське командування категорично відкидає всякі пропозиції переговорів щодо політичного полагодження збройного конфлікту. Цю заяву видано, як поінформувало це представництво, від імени заступника прем'єра і міністра оборони Хію Самфана, який входить в склад цього Королівського уряду. Наради уряду в цій справі мали відбутися 25 березня. У повідомленні немає згадки про те, де нарада відбулася.

У міжчасі в Камбоджі владу перебрав, як виконуючий обов'язки президента, Саукам Хой, президент сенату. Повстанці не припиняють наступу на столицю і за останніми повідомленнями захопили черговий оборонний урядовий пункт Нек Лонґ, 38 миль від Фном Пен. Зі столиці виїздять у слід за президентом Лон Нолем всі багаті камбоджці, рахуючися з тим, що комуністи захоплять скоро у Камбоджі владу.

Уряд Савдійської Арабії заперечує участь СіАйЕй у вбивстві короля

Бейрут. — Престолонаслідник Савдійської Арабії Фагд категорично відкинув совєтські обвинувачення, мовляв Американська Центральна Розвідча Служба (Сі-Ай-Ей) стояла за кулісами вбивства короля Савдійської Арабії Файсаля. Принц Фагд при тому додав, що докладне слідство, переведене урядовими чинниками Савдійської Арабії, вказує на те, що вбивник короля Файсаля (кузин) діяв одинцем. „Дотепер ми переконані, — заявив принц Фагд, — що цей фатальний випадок спричинила одна особа."

Єгипет пропонує скликати Женевську конференцію

Каїро. — Єгипетський уряд формально звернувся до урядів ЗСА та СССР скликати в найкоротшому часі конференцію в Женеві для започаткування переговорів в справі Близького Сходу. Єгипет ніякої конкретної дати не визначив, а тільки подав мотивацію такої вимоги, яку єгипетський міністер закордонних справ Ізмаїл Фагмі особисто з'ясував в зустрічах з амбасадорами ЗСА та СССР.

Як інформують, єгипетська вимога скликати Женевську конференцію не перекреслює дальшої можливости продовжування двосторонніх переговорів у справі замирення на Близькому Сході. Такою принайменше є інтерпретація заяви президента Анвара ель Садата з 29 березня, коли він говорив про Женевську конференцію, як тільки „рамки" для полагодження справи. Між арабськими державами у цій справі продовжуються консультації і самі араби ще досі не узгіднили у повному засягу питання розв'язки палестинської проблеми.

Зворот податків почнеться в травні

Вашинґтон. — В зв'язку з підписанням президентом Фордом закону про зменшення податків на 22,8 більйонів долярів, Податковий Уряд повідомив, що зворот податкових надвишок 78 мільйонам платників податків розпічнеться вже 9-го травня ц.р. і закінчиться правдоподібно в кінці червня. Платники податків, які виповнили податкові зізнання в січні і лютому, одержать свої звороти першими. Зворот включатиме суму від 100 до 200 долярів.

УКРАЇНСЬКІ ЖІНКИ МОРДОВСЬКИХ ТАБОРІВ ПЕРЕСЛАЛИ НОВОРІЧНЕ ПРИВІТАННЯ

Ню Йорк (Пресова Служба ЗП УГВР). Щойно останньо продісталося за кордон звернення, що його ще при кінці 1973 року вислала група українських жінок, ув'язнених у Мордовських таборах примусової праці на адресу президента Міжнародного ПЕН-Клюбу та інших діячів і установ. Під зверненням, що має характер новорічного привітання і яке було поширене у самвидаві, немає прізвищ авторів. В ньому сказано:

„Президентові ПЕН-Клюбу Генріху Беллю, Президентові Світової Федерації медичних працівників, головам і керівникам міжнародних жіночих, творчих і профспілкових організацій, організації Червоного Хреста і Червоного Півмісяця. Новорічне побажання Вам і Вашим землякам є неможливе без віри у цивілізацію, ідеалом якої стане священність людського життя. Ми, жінки, які опинилися у царстві Діда Мороза, зберігаємо віру, що вінки з колючого дроту будуть відкинуті розумом і ідеалами наших сучасників.

З пошаною, політв'язні українці, Мордовія, грудень 1973".

Разом з цим зверненням, українські жінки вислали друге привітання до „друзів у зовнішній зоні", себто до всіх, хто живе в СССР поза межами таборів в'язниць, бо так називають політичні в'язні Совєтський Союз, в протиставленні до „внутрішньої зони", значить в'язниць і таборів. У зверненні написано: „Усім друзям поза внутрішньою зоною. З Новим Роком, дорогі і вірні. Щастя Вам, натхнення, віри і свободи! Мордовія, грудень 1973".

МІЖНАРОДНІЙ КОМІТЕТ МАТЕМАТИКІВ ПЛЯНУЄ „МІЖНАРОДНІЙ ДЕНЬ ЛЕОНИДА ПЛЮЩА"

Париж. — У зв'язку з пропозицією зорганізувати „Міжнародний день Леонида Плюща", Секретаріят Комітету Оборони Л. Плюща в Парижі розіслав лист з датою 15 березня, пропонуючи влаштувати цей „Міжнародний день" 23 квітня. В листі подана програма такого дня і вона включає акцію математичних департаментів на кожному французькому університеті, які мають надсилати до совєтської амбасади листи з вимогою до совєтського уряду дозволити Л. Плющові разом з родиною еміґрувати з СССР. В сам день 23 квітня мала б відбутися пресова конференція разом з Амнесті Інтернешенал з участю юристів та психіатрів, завданням якої було б дати максимальний розголос справі Леонида Плюща.

Лист підписали професори: Мішел Бруе, Генрі Картан і Лоренс Шварц. Проф. М. Бруе є секретарем Міжнародного Комітету Оборони Леонида Плюща". Листи в цій справі одержало цілий ряд професорів французьких і інших університетів.

Крім того Міжнародний Комітет Математиків для Оборони Леонида Плюща опублікував два бюлетені, присвячені Леонидові Плющеві. В бюлетенях подані у французьких перекладах всі матеріяли, що стосуються Леонида Плюща і які були опубліковані самвидавом в СССР.

Появилася книжка про Леонида Плюща

Мюнхен. — У видавництві „Сучасність" вийшла збірка документів п.н. „Історія хвороби Леоніда Плюща", про відомого нашій громадськості українського вченого, математика, колишнього працівника Інституту Кібернетики Академії Наук УССР у Києві. Леонид Плющ, 1939 р. народження, був заарештований в січні 1972 р., обвинувачуваний в „антирадянській пропаґанді і аґітації" і запроторений до психіятричної лікарні у Дніпропетровську, де перебуває й досі.

Документи зібрала і упорядкувала відома також нашій громадськості, російська діячка руху опору для захисту прав людини в СССР, Тетяна Ходорович. Т. Ходорович, лінґвіст за фахом, працювала 18 років в Інституті російської мови Академії Наук СССР у Москві. За виступи в обороні совєтських політичних в'язнів її в травні 1971 р. звільнили з праці. Усі її намагання улаштуватися навіть на нефахову працю були безуспішні.

„Історія хвороби Плюща", яку перекладено з російської мови, поширювалася в рукописі у Совєтському Союзі, а згодом дісталася на Захід. Збірка має 192 ст. Обкладинку виготовив Любослав Гуцалюк. Ціна 4.90 дол. Книжку можна набути в українських книгарнях, а також замовляти у представника В-ва „Сучасність":

Nina Ilnytzkyj
875 West End Ave.
New York, N. Y. 10025.

КНИГА ПРО МОДЕСТА МЕНЦІНСЬКОГО

Київський дослідник І. Лисенко працює над книжкою про героїчного тенора Модеста Менцінського. Він просить усіх, хто слухав співака, або має відомости про його кар'єру, надсилати свої матеріяли на адресу: Іван М. Лисенко, Київ — 87, вул. Ушинського 12, кв. 1, Українська РСР (СССР).

Плянують українську церкву-пам'ятник у Вашинґтоні

Вашинґтон. — Парох української католицької парафії Пресв. Родини у Вашинґтоні, о. Стефан І. Шабель ЧНІ, подає до відома про набуття три - акрової площі під будову церкви - пам'ятника, залі приходства, а з часом престола у скалі - печері з іконою Матері Божої Почаївської для відкриття Богослужень - торжеств, та величавого Хреста для відзначення 1000-річчя хрещення України в 1988 році.

Ця площа знаходиться на терені Католицького Університету в столиці ЗСА, у сусідстві найбільшої католицької святині в Америці „Нешонал Шрайн", та біля Української Католицької Семінарії св. Йосафата.

Заінтересованих Українських архітектів просять зголошуватись до Парафіяльної Канцелярії — до дня 30-го квітня 1975 року на адресу: Holy Family Rectory, 4817 Blagden Ave. N. W. Washington, D. C. 20011. Telephone 202 882 - 8351. Митрополит Амвросій Сенишин, ЧСВВ, поблагословить цю площу у свято Воздвиження Чесного Хреста в неділю, 14 вересня 1975 р., в третій годині пополудні.

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY
FOUNDED 1893
Ukrainian Newspaper published daily except Sundays, Mondays & holidays (Saturday & Monday issues combined) by the Ukrainian National Ass'n, Inc., 30 Montgomery St., Jersey City, N.J. 07303.
Second Class Postage paid at the Post Office of Jersey City, N.J. Accepted for mailing at special rate of postage provided for by Section 1130 of Act of October 3, 1917 — authorized July 31, 1918.
Передплата: на рік — $24.00, на пів року — $12.50, на 3 місяці — $6.50. Для членів УНСоюзу 65 ¢ міс. За кожну зміну адреси — 25 ¢. Чеки і "money orders" виставляти на "Svoboda".
Статті і дописи, підписані авторами, не мусять відповідати поглядам Редакції. Редакція застерігає собі право в потребі виправляти і скорочувати надіслані матеріяли. Незамовлені матеріяли повертається тільки тоді, коли автор собі це виразно застеріг, долучивши заадресовану коверту з відповідною поштовою оплатою. — За зміст оголошень Редакція не відповідає.
P.O. Box 346 Jersey City, N.J. 07303

Когорта новітніх гайдуків

27 березня в Києві відбулася зустріч партійних верховодів України з групою т. зв. „наставників молоді". Як відомо, останнім часом в СССР і Україні посилено пропагується і вводиться в дію нове адміністраційно - контрольне утворення — „наставників", завданням якого є допильновувати виконування назначених виробничих плянів. Ідеться тут про окрему ланку в адміністраційному апараті України, на яку накладено обов'язок бути „вухами і очима" партійного керівництва.

Про те, що справа ця не маловажна, найкраще засвідчує звідомлення зі зустрічі партійних верховодів з цими „наставниками". Найвимовнішою в тому є промова самого першого секретаря ЦК Компартії України В. Щербицького. З цього звідомлення бачимо, яку велику увагу прикладає КПСС і його відгалуження КП України справі оцих власне „наставників" в колгоспах, радгоспах і на заводах.

За словами В. Щербицького, „наставництво — важлива форма трудового та ідейно - політичного виховання молоді". Згідно з його ж даними, „в республіці — понад 170 тисяч наставників молоді... Кожен другий наставник — член КПРС. Це величезна сила, яку партійним, профспілковим, комсомольським організаціям, господарським органам треба постійно і цілеспрямовано використовувати". В Щербицький заповів перетворення „наставництва" у „все більш масовий, справді всеохоплюючий і ефективний рух", що на звичайній мові означає дальше зміцнення нагляду і контролі над усім населенням України.

Прикладом, що його мусить наслідувати Україна, мають послужити окремі області Російської СФСР, зокрема має бути використаний досвід „московських, ленінградських, горьковських, челябінських наставників". Все це разом нічого доброго не ворожить Україні і українському народові, бо у висліді умасовлення оцього „руху наставників" у ще більшій мірі затиснеться московська петля на українській шиї.

Колись у кріпацько - панщизняну добу в Україні пани - поміщики і дворяни мали всяких „економів", „отаманів", „гайдуків", „становиих", „ланових" тощо, завданням яких було забезпечувати максимальну експлуатацію українського населення, в першій мірі українських селян-кріпаків. Тепер у добі технологічного прогресу совєтський режим запровадив „наставників", які мають такі ж самі завдання, хай і в поширеному маштабі, бо не тільки на селі, але також на всяких підприємствах і заводах.

Конструктивний компроміс

Проголосований Конґресом у середу, 26-го березня, компромісовий законопроєкт щодо зменшення податків можна вважати конструктивним із кількох причин.

Поперше, багато чільних економістів твердять, що сума — 22.8 більйона долярів — задовільна, щоб стимулювати сповільнену економіку країни, тобто, поборювати найгіршу економічну рецесію від 1930-их років. Подруге, спільна комісія обох Палат Конґресу, яка виготовила цей законопроєкт, розумно відкинула ряд неконечних пропозицій Сенату, який хотів, щоб податкове зменшення виносило 30.6 більйона долярів. Проголосована Конґресом сума 22.8 більйона є набагато ближчою від суми, яку запропонував президент Форд, а саме, від 16 до 19 більйонів долярів. Добре сталося, що президент Форд цей законопроєкт підписав і він став законом, хоча початково були натяки, що Президент може накласти своє „вето". Економіка країни вимагає негайної стимуляції, а „вето" було б відложило цю стимуляцію принаймні на кілька тижнів, або цілком унеможливило б її, якщо в Конґресі не було б потрібних двох третіх голосів, щоб уневажнити це „вето".

Потретє, збільшення інвестиційних податкових кредитів для підприємства із дотеперішніх 7 відсотків до 10 відсотків, а також деяке зменшення в корпораційних податках дадуть цим фірмам вложити заощаджені гроші в розбудову своїх фабрик і в закупівлю нових машин, що спричиниться до збільшення продукції і зменшення числа безробітних. Натомість ліквідація Конґресом так званих „податкових провізій на рахунок вичерпання нафти" для великих компаній спричиниться до того, що до державного скарбу цього року вплине додаткових 2 більйони долярів.

Дуже конструктивною треба вважати також ту постанову компромісового тепер уже закону, яка пропонує продовжити час тривання допомоги для безробітних до 65-ох тижнів, замість дотеперішніх 52-ох, як також всі постанови, які зменшать податки особистим платникам, а також збільшать їхні податкові звороти за минулий рік. Рішення Конґресу надати податкові кредити — до 2,000 долярів — покупцям нових домів чи квартир допоможе не тільки самим покупцям, а також цілій будівельній індустрії, яка за останніх кілька років потерпіла великі втрати.

Беручи до уваги факт, що між первісними версіями законопроєкту обох Палат Конґресу були великі розбіжності, тепер уже схвалений і підписаний компромісовий закон треба вважати дуже конструктивною і порівняльно скорою розв'язкою важливого питання.

Президент Форд знову домагатиметься допомоги для Південного В'єтнаму

Вашингтон. — Філіп Габіб, заступник державного секретаря для справ Азії, заявив пресовим кореспондентам, що в найближчих днях президент Форд рішить яких заходів треба вжити і яка допомога буде потрібна для того, щоб не допустити до цілковитого упадку Південного В'єтнаму. Габіб відмітив, що остаточна децизія Президента буде прийнята після того, коли Президент в кінці цього тижня зустрінеться з шефом армії Фрідріком Вейндом, який під теперішню пору перебуває у В'єтнамі з доручення президента Форда. Якщо Президент вирішить, що уряд Південного В'єтнаму має настільки спроможностей, щоб привернути дисципліну в здеморалізованій армії, президент Форд проситиме Конґрес про допомогу більших розмірів.

П. Феденко

МРІЇ САТЕЛІТІВ

Мюнхен. — Дивні звороти показує народам історія. Які величезні зміни настали в світі від 1939 р., коли почалася Друга світова війна! Тоді проти німецьких агресій виступили дві колоніяльні імперії: Великобританія і Франція. Ослаблена кривавими „чистками" Російська імперія боялася Гітлера, і Сталін рішив вступити в союз з німецьким „фюрером", щоб і собі мати здобич з його перемог.

Від 1939 р. одна за одною позникали самостійні держави, розтерті арміями Гітлера й Сталіна. Естонія, Латвія, Литва, Польща, Румунія, Болгарія, Чехо - Словаччина, Угорщина попали в сферу „совєтську". За свою мимовільну участь у війні проти Гітлера (1941-1945 рр.) Москва дістала нагороду — п а н у в а н н я над 100 мільйонами „підданих". Від „совєтизації" врятувалися тільки Фінляндія та Югославія. Інші залишено на ласку Москви.

Наслідком Другої світової війни зникли колоніяльні імперії: Франція і Великобританія перестали бути великодержавами. К о р д о н („Залізну завісу") вважають тепер за „нормальний" і „непорушний". Ця мовчазна згода між Москвою й Вашинґтоном вийшла наяв, коли мадяри учинили повстання 1956 р., і надіялися, що західні держави оборонять Угорщину проти московської аґресії. Однак уряди у Вашинґтоні, в Лондоні й Парижі заявили про свою незаінтересованість свободою Угорщини і ця країна зосталася „в н утрішньою справою" московської імперії.

1968 р. чехи й словаки хотіли творити в своїй країні „соціялізм з людським обличчям". В Чехо - Словаччині були надії на прихильність вільних держав до демократичних реформ у цій країні. Але то були марні надії. Москва устами нашого землячка Підгорного — „Падгорного" заявила, що допомога Заходу „сепаратистам" Чехо - Словаччини привела б до нової світової війни... Таким чином залишено Чехо - Словаччину на самоволю Москви: ця країна зосталася провінцією совєтської імперії.

Бачивши цю жорстоку дійсність (байдужість західніх великодержав), сателітські публіцисти й „совєтологи" шукають виходу із стану нового поневолення. Ніхто не мріє про „всенародне повстання" проти московської „опіки", як це часто проповідують деякі гарячі голови в пресі української еміґрації. Пляни сателітських діячів дуже скромні. Вони хочуть досягнути для своїх країн рівня Фінляндії. У деяких сателітських теоретиків слово „фінляндизація" не викликає відрази. Навпаки, вони вважають „фінляндизацію" за поступ, за шлях до пізнішого визволення.

В якій ситуації перебуває Фінляндія супроти Москви? Зовнішньо Фінляндія незалежна держава. На фінській території немає совєтського війська. В цій країні діє вільно вибраний парлямент, преса має повну свободу. Але економічно Фінляндія мусить виконувати вимоги Москви, а в міжнародній політиці фінський уряд все оглядається на „старшого брата" і вислухує поради (вимоги) з Москви, як формально невтральна країна. Однак, і цей стан залежности Фінляндії від Москви здається деяким сателітським політикам ідеалом, до якого треба прямувати. Бо комуністичні уряди держав-сателітів навіть історію своїх народів мусять писати й навчати так, як велить Москва.

Само собою, вільно кожному розвивати політичні мрії. Але відомо, що Москва не випускає на волю тих країн, які захопила збройною силою. Навпаки, мавши владу над народами, Москва с т а р а є т ь с я зміцнити свій „прес". Можна згадати один факт з минулого для вияснення сучасного положення сателітів.

Коли у війні 1877-1878 р. Туреччина мусіла визнати незалежність північної Болгарії, то в цій країні почали порядкувати російські генерали й бюрократи, як у „Задунайській губернії". Однак, під натиском західніх великодержав цар Олександер II дозволив ввести в Болгарії демократичну конституцію. Ця „фінляндизація" Болгарії припала дуже до вподоби російським лібералам, котрі хотіли, щоб і в Росії був заведений конституційний лад. Губерніяльні й повітові виборні управи (Земства) посилали до царя петиції в справі конституції. Писали: „Дай, царю, Росії те, що ти дав Болгарії..."

Але царський уряд був глухий до цих вимог. Цар міг дозволити болгарам конституцію, але вважав, що велику імперію може охоронити від розпаду тільки самодержавний режим. Слідами „білих царів", ідуть і теперішні „червоні царі". „Фінляндизація" сателітів — це фантастична мрія.

ПРЕЗИДЕНТ ФОРД МАЄ НАЙБІЛЬШІ ВИГЛЯДИ ЗДОБУТИ НОМІНАЦІЮ

Принстон, Н. Дж. — Опитування, переведене Інститутом Ґаллупа на початку березня виказує, що президент Джеральд Форд має найбільші вигляди здобути в 1976-му році номінацію Републіканської партії. 34 відсотки із запитаних членів цієї партії заявили, що голосували б за ним, 22 відсотки підтримали б кандидатуру колишнього каліфорнійського губернатора Рональда Ріґена, 17 відсотків голосували б за сенатором Беррі Ґолдвотером.

В. Гут Кульчицький

БОРОТЬБА ДВОХ ПРАВД

„Контрадікцію ін ад'єкто" —, скаже шановний читач, — „не може ж бути двох правд. Котрась із них мусить бути протилежністю, а тим самим і неправдою". І зовсім слушно. Контрадикція. Та ота контрадикція є найбільш істотною прикметою наших днів. Нині вона володіє людством, вона всевладно визначує шляхи майбутнього. А найбільшою іронією наших днів є галас про коекзистенцію і детант, який пригашує ваговитий хід оцієї контрадикції по безмежних просторах нашої плянети.

Зародки боротьби двох правд можна знайти в часах революції 1917-20 рр., проте на повний ріст виявила вона себе в 30-их рр., а особливо у зв'язку з голодом 32-33 рр., коли одна правда казала, що є голод, а друга правда голосила, що голоду нема. Не мова тут про пропаґанду, бо коли Сер Джан Мейнард чи Джордж Бернард Шов, повернувшись із СССР, твердили у своїх виступах, що голоду в СССР нема, то вони напевно були переконані, що говорять правду.

Так само правдою було для віцепрезидента ЗСА Генрі А. Воллеса і проф. Овена Латтімора те, що вони писали, повернувшись із подорожі по Сибіру в 1944 році, про „кремезних шахтарів Колими" та про „теплярні, де вирощувалися помідори, огірки і навіть дині, щоб шахтарі мали подостатком вітамін".

По закінченні Другої світової війни в ту боротьбу, в міру ширення комунізму з неменшим ентузіязмом почали включатися і комуністичний Китай, і Північна Карея, Північний В'єтнам і Куба.

Клясичний, можна б сказати зудар між оцими двома правдами прийшов на сторінках „Ню Иорк Таймс Магазину" з 15 жовтня 1972 р. у статті „Як ми залишимо Південний В'єтнам, чи буде там кривава купіль?" В імені однієї правди виступав Джан С. Карролл, кореспондент „Ню Иорк Таймс-у", а другу правду заступав Річард Барнет ко-директор Інституту Політичних Студій у Вашинґтоні. Одне з питань стояло: як поводилися в'єтнамські комуністи, коли вони стали панами Північного В'єтнаму. Д. С. Карролл твердив, покликаючися на авторів, які або самі були втікачами з Північного В'єтнаму, або використовували розповіді втікачів, що комуністи стосували широко закроєний терор, особливо в часі т. зв. „земельної реформи". Знову ж Р. Барнет, спираючися на авторів, які використовували звідомлення Міжнародної Контрольної Комісії або урядові документи Ганою, признавав, що дехто був зліквідований, але число було незначне і ті всі були коляборантами з Францією. Правда втікачів — проти правди урядових документів.

Історичні паралелі

У розгарі детантських розмов улюбленою історичною паралелею до наших днів був XIX вік, Віденський Конґрес, фон Меттерніх. Дефетистично настроєні одиниці дошукувалися паралелі до сучасного стану в останніх роках Римської імперії, коли вона, роз'їдена в середині, валилася під ударами некультурних ґерманських племен. Найбільш, однак, підхожу паралелю видвигнув проф. А. Тойнбі у своїй статті „Чи може Росія дійсно змінитися", друкованій у „Ню Йорк Таймс Маґазині ще яких 18 років тому, коли почала щойно набирати права громадянства підкинена Хрущовим коекзистенція. Він порівняв тоді боротьбу між капіталізмом і комунізмом до релігійних воєн між мусульманством і римо - католицизмом і на підставі тієї паралелі суґерував можливість коекзистенції між капіталізмом і комунізмом. Проф. А. Тойнбі, однак, недоглянув чи зіґнорував основну різницю між антаґоністами минулого і сучасного, і тому прийшов до помилкових висновків (відкинув загрозу від комунізму, а тільки вбачав можливого ворога у російському націоналізмі).

Як магометанізм, так і римо - католицизм ціллю своєї проповіді мали потойбічний світ і в ньому обіцяли рай для своїх визнавців. А тому, що, як то тривіяльно говориться, ніхто ще з того світу не повернувся, голошені обома сторонами правди про їхні раї мали однакові шанси на успіх, і тому боротьба між ними залишилася невирішеною і перейшла остаточно, по модерному кажучи, в коекзистенцію.

Зовсім інша справа з капіталізмом і комунізмом. Їхні очі, їхня увага, їхні надії, їхні зусилля звернені на поцейбічний світ, на дочасне, туземне життя, на будування раю не на небі, а на землі. І тому те, що вони будують чи збудували, можна перевірити, можна, як кожну земну річ, зміряти, зважити, можна побачити людськими очима чи будується рай, а чи будується пекло. Отже, теоретично беручи, мали б бути дві теорії, дві методи, два проєкти, але одна правда. Але тільки теоретично.

Специфічне для двадцятого століття

На практиці ж справа виглядає інакше. На практиці комуністична сторона отой момент наявного, туземного, можливого для перевірки обернула на свою користь, творячи свою власну правду. І знову, як колись, в часі релігійних воєн, почалася і зараз ведеться з посиленою інтенсивністю боротьба двох правд. Тільки тепер шанси двох правд уже не однакові, бо комуністи зуміли поєдна-

(Закінчення на стор. 3-ій)

Леся Лисак

ПАШПОРТ

Почула, між іншими, по радіо новинку, буцім то заіснував проєкт охопити населення ЗСА пашпортовою системою. На думку проєктодавців видача пашпортів усім мешканцям, які леґально перебувають в цій країні, мала б бути успішним засобом у поборюванні чужинецьких злочинних елементів, які вдираються до нашої країни, у першу чергу торгівців наркотиками й тому подібних. Не знаю, наскільки правдивою є ця вістка, чи справді такий проєкт колись буде зреалізований і чи він тут потрібний. Проте, слово „пашпорт", викликало цілу низку думок.

Шукаючи недавно за чимось у шухляді, знайшла припадково мій колишній совєтський пашпорт. Він датувався з тих часів, коли західні землі України, звані Галичиною, „в и зволила" „доблесна красна армія". Яке це було „визволення", не варто згадувати, бо всі, які його пережили, пам'ятатимуть цей кошмар до кінця життя. І цим, мабуть, пояснюється факт, що коли при кінці совєтсько - німецької війни, енкаведисти мали нас вдруге „визволити" — ми вже на це не чекали! З тяжким серцем ми покинули рідну землю, і подалися на захід, під бомби й жахіття війни, з хиткою надією на якесь чудо, яке збереже при житті...

Та повертаючись до злопам'ятного совєтського пашпорту: хтось може спитати, навіщо й досі зберігати це барахло? Чому не викинути його давно туди, де йому місце — у смітник? Відповідь проста: щоб навіть у найважчих переживаннях з будь - якій країні західнього світу не забути, що під совєтами було б стократно й без порівняння гірше! І тому, що коли часами стає досадно з приводу безпорядків, надуживань, корупції, нечесних афер, злочинів і всяких інших болячок нашої доби, вистачить тільки глянути на бурий совєтський пашпорт... й подякувати Богові, що ми тут, а не там! Що ми живемо у справді вільній країні, що нам і нашим дітям не загрожує ані концтабір, ані каґебівські тортури. Що є справедливий закон, в обличчі якого всі мешканці країни мають однакові права й привілеї.

Я тепер можу іронічно дивитися на емблему на бурому, нехлюйному совєтському пашпорті, емблему серпа, молота й червоної зірки. Колись ця емблема наводила прямо панічний страх. Здавалося, що знаряддя чесної праці, молот, совєтський режим використовує для биття людей по головах так довго, доки не виб'є з голови рештки свідомости й не перемінить вільних людей у стадо невільників, які бояться власної тіні... А серп, яким колись наші працьовиті селяни жали збіжжя на хліб, стає у руках режиму знаряддям тортур; замість збіжжя, косить людські голови. А червона „кремлівська" зірка — це знак найбільшої, досі ніким неперевершеної брехні й облуди...

Дві перші сторінки мого совєтського пашпорту записані... якою ж бо іншою, як не „братньою" московською мовою. Це, мабуть, на те, щоб „визволені" українці із західніх земель зразу зрозуміли, хто тепер є їхнім паном! І хоч агітатори на мітинґах верещали, що ми тепер творимо цілість з УССР, що вже не існують ніякі кордони, ніякий Збруч, це була тільки ще одна велика брехня.

З моїм совєтським пашпортом поза Збруч, на якому стояли по-давньому прикордонники, мене б не пустили. Щоб поїхати до Києва, треба було окремого дозволу і всяких інших „бумаг". Зрештою, я й так не мала змоги туди поїхати, бо мусіла працювати, а під час вакацій мусіла „добровільно" вивчати на спеціяльних курсах історію маркснзму-ленінізму (цур та пек їй, щоб навіть ніколи не приснилася!). Про ці „приємні" курси є теж згадка в моєму пашпорті, а саме штемплі й підписи НКВД, що в такому то часі я перебувала там і там... Це означає, що без відома НКВД „визволеному й щасливому" совєтському громадянинові в тих часах не вільно було рушитися з постійного місця замешкання. Пам'ятаю рівнож, як носячи завжди зі собою той бурий пашпорт, я боялася, щоб його не загубити. Тоді чекав би справжній клопіт.

Ті, що знають совєтські відносини, можуть замітити: „А все ж таки життя тих, які „удостоїлися" совєтського пашпорту, було легше від життя нещасливців, які в очах НКВД були „неблагонадьожними" і пашпорту не дістали". Це правда, але й пашпорт ґарантії безпеки ніяк не давав. Власниця пашпорту теж опинилася як „ворог народу" на списку, призначених для арештування й вивозі кудись у Казахстан чи Сибір. Врятував від цього новий вибух війни у 1941 році.

Прийшли часи „авсвайсів" і „кенкарт". Ох, як добре пам'ятаємо оте шорстке, брутальне, на кожному кроці „авсвайс бітте"! Без нього теж неможливо було вийти з хати. До славетної „кенкарти" вже не дочекалася, бо заки якийсь там „бецірк" у Львові, забравши метрику, її видав, „красная армія" вдруге зайняла Львів, а ми вже були далеко...

Без метрики трохи сутужно було дістати новий документ — картку „ДПП". Але й ті „діпівські" прикрі часи якось пережилося, і нарешті людина, опинившись в Америці, стала справді вільною людиною. По якомусь часі дістала так звані „горожанські папери", документ, який лежить собі спокійно у шухляді, і який треба взяти зі собою, їдучи до сусідньої Канади. Митний урядовець глипне на документ оком, скаже „окей", справа полагоджена.

Коли б справді сталося таке, що для щоденного вжитку був би потрібний ще раз пашпорт — не буду нарікати. Це був би пашпорт країни, в якій людина, яка не нарушує законів, не має чого боятися. Нікого не помістять тут на списку „ворогів народу", не прийдуть вночі арештувати, тортурувати на допитах і не запроторять у концтабори, супроти яких блідне старе дантове пекло...

Прот. Д. Бурко

НЕЗВИЧАЙНИЙ СПОГАД

(2)

Постійно їх у таборі понад 15,000, бо на місце померлих привозять нових. Без жадного чину похорону закопують мертвих у спільні довгі ями... „Коли полонені побачили в таборі наші білі опаски з червоним хрестом, — каже авторка спогаду, — і довідались, що ми українки, то ті з них, що мали ще трохи сили говорити, почали так зворушливо благати нас про рятунок, що без сердечного болю та сліз цього не можна було слухати".

Ту картину доповнювали ще й такі явища: один з охоронників табору для „розваги" нацьковував на полонених свого вартового пса, який загризав їх на смерть, інший охоронник „забавлявся" тим, що стріляв у полонених з рушниці, як у мішені.

З властивим Г. В'юн об'єктивізмом розповідає вона і про тих німців, які людяно поставились до УЧХ й багато сприяли ділом у його діяльності. Це були військові лікарі — д-р Бравн, д-р Фікус та інші. Розповідає також про найближчих її співтрудівників, членів Управи УЧХ, та про рядових співробітників, зв'язкових та інших, віддаючи їм належне признання.

Всі вони, починаючи з неї, працювали самовіддано, наражаючи себе на тяжкі небезпеки. Вони ділом показали, що християнська етика, людяність вища від усякої влади і сили. Хоч тяжкі були умови їх праці, Т-во УЧХ розвивалося й наприкінці 1941 року воно вже мало понад сто співробітників і чимало засобів.

На відозви Управи УЧХ і заклики зв'язкових до населення Полтавщини про збірку пожертв для рятування полонених[2]), селяни щиро відізвались, вони везли до Полтави харчові продукти й інше необхідне, іноді цілими валками, напр., в свято Водохрища, 19 січня 1942 року, привезли разом сорок повних возів.

Також докладно розповідає Галина В'юн, що рівночасно з допомогою полоненим Т-во УЧХ всіляко допомагало сиротам і вдовам знищених совєтською владою українських культурних діячів, письменників, науковців, колишніх членів СВУ й ін., яких (сиріт і вдів) у Полтаві було багато. Згадує вона і про контакти УЧХ з Полтавським Епархіяльним Управлінням Української Автокефальної Православної Церкви. Ті контакти, це була своєрідна взаємодія на ґрунті українсько-християнської солідарности[3]).

І цілком слушно говорить авторка з цього приводу: „Поруч із Українською Автокефальною Православною Церквою, що була тоді головним незалежним осередком українського життя під німецькою окупацією, УЧХ був другим таким осередком. Наше товариство працювало в постійному тісному зв'язку та під моральною опікою нашої Церкви в Полтаві".

„Плоди Духа, — каже св. апостол Павло, — любов, радість, довготерпіння, жалість, доброта, віра" (Галатів 5, 22). Як із жалістю свого чутливого серця пише Галина В'юн у спогаді про невимовно тяжке становище полонених восени 1941 р., так з радістю пише вона про успіхи рятування тих нещасних.

Цих успіхів досягнено силою Духа і християнською любов'ю до людей. Піклуванням про полонених (харчами і лікуванням) УЧХ врятував кілька тисяч їх від смерти. Коли до заснування Т-ва УЧХ вони масово вмирали, як уже сказано, то під його опікою їх смертність поступово зменшувалась, і на весні 1942 р. зменшилась до 15-20 душ за день. Це, а також і те, що стараннями УЧХ багато врятованих полонених звільнено з табору, створило йому (УЧХ) серед населення Полтавщини незвичайну популярність. При зустрічах членів Управи УЧХ з жінками врятованих їх чоловіків і синів були надзвичайно сердечні вияви вдячности з боку тих жінок.

Але з болем серця оповідає авторка спогаду про ті дні, коли влітку 1942 року прийшла, після військової влади, цивільна німецька влада, яка 1-го серпня ліквідувала Т-во УЧХ. З сумом пише Г. В'юн, що тоді ж ліквідовано українське самоврядування Полтави, — керівників його заарештовано і всі вони загинули від рук Ґестапо, а між ними й голова міської управи св. пам'яти Федір Борківський, колишній совєтський в'язень на Соловках. То був тяжкий удар для Полтавщини, після багатьох ударів, яких перед тим зазнала вона, як і вся Україна, і тепер зазнає від російсько-большевицького режиму.

Спогад написаний, повторюємо, об'єктивно, з правдивим насвітленням фактів. Ми не можемо не висловити жалю, що Галина Іванівна В'юн дочасно відійшла в вічність, у 60 років свого життя (27 грудня 1972 р.).

В її спогаді, що про нього говоримо, вона виявила себе стільки ж здібною в журналістиці, скільки була вона здібною в громадській діяльності. Тож, коли б смерть не вкоротила їй віку, вона ще могла б корисно прислужитися тими здібностями українській ідеї, якій Покійна була так щиро віддана.

Нехай же це наше слово про її „Спогад-звіт для історії" буде віночком на її передчасну могилу.

(Кінець)

[2]) Для цього Управа УЧХ вживала всіх способів. У коридорах і кімнатах її приміщення було повивішувано списки всіх полонених табору, біля яких (списків) щодня товпились люди, шукаючи своїх рідних та близьких.

[3]) Автор цих рядків працював тоді (1941-43) у Полтавському Епархіяльному Управлінні УАПЦеркви, отже, був близьким до УЧХ.

БОРОТЬБА ДВОХ ПРАВД

(Закінчення зі стор. 2-ої)

ти у своїй правді елементи потойбічного, неможливого для перевірки, з елементами поцейбічного, ніби доступного для кожного. І виходить їхня правда між люди причесана, пригладжена, підкрашена, підроблена згідно з найновішими приписами психо - політичної „косметики". І дехто пізнає її дійсну суть, а дехто приймає її такою, якою вона виходить з комуністичних робітень Москви, Пекіну, Пхеньяну, Ганою, Гавани. І поповнюються ряди визнавців комуністичної правди все новими і новими фанатиками.

Для ілюстрації — спеціяльна кореспонденція у „Ню Йорк Таймс-і" з 9 березня „Шкільні підручники викликають вибух люті у Мехіко". „Нові підручники соціяльних і природничих наук, які розіслано публічним школам, — інформує кореспондент з Мехіко Сіті, — викликали зі сторони Національної Юнії Батьків сердиті обвинувачення, що у дітей впоюється марксистсько-ленінську ідеологію... По прочитанні підручника зі соціяльних наук для 6-ої кляси, сказала Юнія Батьків, учні будуть готові кричати: „Ура марксизмові! Ура для СССР! Ура Ленінові! Ура Кастрові! Ура для Мао! Геть із ЗСА! Геть з Бразилією! Ура для Альєнде!"

Ведеться ця боротьба не все так відкрито як у Мехіко, ведеться вона і в підпіллі на яву виходять щойно результати, як це тепер показують події в Етіопії і в Португалії. І немає у цій боротьбі невтральних, ніхто не може від неї відмахнутися, в її світлі треба розглядати виступи різного роду висланців з комуністичних країн, щойно вона вияснює цілковито значення і ролю публічної опінії для комуністичних країн, і наша зовнішня політика не може мати солідних основ без відповідного узглядження факту існування оцієї боротьби.

Зустріч бойків у Чикаґо

Серед веселого настрою і родинної атмосфери пройшла четверта з черги зустріч Бойків у Чикаґо. Зустріч відбулася в неділю, 23 лютого ц. р. о год. 5-ій по полудні в залі Народного Союзу. При столиках, прибраних квітами, засіло понад 250 уродженців і бувших мешканців Бойківщини та гостей. Хто був на тій бойківській імпрезі, той з приємністю довго згадуватиме весело перебутий вечір з культурно-розваговою програмою і при дружній розмові зі знайомими.

Вечір зустрічі відкрив і проводив голова товариства проф. Адам Антонович, привітавши митрополичого радника, крилошанина о. Павла Джулинського і крилошанина о. Маріяна Бутринського, настоятеля собору свв. Володимира й Ольги, та всіх присутніх. Повстанням з місць і однохвилинною мовчанкою вшановано теж пам'ять уродженців Бойківщини крилошанина о. Менцінського, генерала д-ра Романа Дашкевича і М. Заяця, які в 1974 році відійшли від нас у засвіти.

Відтак учениця середньої школи Марія Слободян, загально знана на терені Чикаґа декляматорка, віддекламувала вірш Ігора Шанковського „Рушничок"; також п-і Крайка, уродженка Гуцульщини, у віршовій формі власного укладу зложила привіт Бойкам і побажання успіхів у загально-громадській праці, а п-і Самбірська поділилася з присутніми враженнями з поїздки в Україну, в часі якої вона зустрічалася із населенням на Бойківщині. Веселий настрій, який панував весь час серед публіки на залі, доповнила гумореска Володимира Андрушка, секретаря місцевого Відділу Т-ва „Бойківщина", що її він виголосив бойківським діялектом. На вечорі лунала бойківська музика (скрипка, бас, бубон і сопілка). Музики під керівництвом проф. В. Дзуля відіграли в'язанку бойківських коломийок з приспівом М. Цізди. М. Дацишин відчитала дві гуморески Гриця Зозулі і кілька жартів на загальні теми.

По переведеній крилошанином о. Джулинським молитві, слідувала перекуска. Деякі пані були вбрані в стрій бойкинь.

На закінчення зустрічі голова проф. А. Антонович подякував присутнім за участь у імпрезі, всім виконавцям програми за їх труд, комітетові пань на чолі з господарською референткою М. Рен за приготовання перекуски, а також повідомив, що в цьому році на терені Чикаґа підготовляється відзначення 80-річчя Сокільської організації та 60-річчя Шевченківського Здвигу у Львові у 1914 році, і закликав українське громадянство взяти масову участь у цих святкуваннях.

Молитвою, яку перевів крилошанин о. М. Бутринський, зустріч закінчено.

В. А.

Свято Державности і Соборности в Ст. Кетеринс

Відзначення січневих річниць в Ст. Кетеринс відбувалися з ініціятиви Відділу КУК. Вже 21 січня посадник міста Й. Рід підписав проклямацію Українського Дня, що було відмічене в місцевій англомовній газеті „Ст. Кетеринс Стандарт".

Дня 22 січня о годині 12-й в полудне, перед ратушею міста в присутності посадника, голови Управи Відділу КУК, парохів обидвох українських церков, представників українських організацій і численної громади, члени молодечих організацій піднесли український синьо-жовтий прапор. Відповідні до річниці Дня Української Незалежности промови виголосили: посадник міста Иосиф Рід, о. крил. д-р Н. Комар і протоєрей о. Ф. Легенюк. Святом проводив голова місцевого Відділу КУК адв. Б. Долішний.

Святочна Академія — концерт відбулася в неділю дня 2 лютого ц. р. в Українському Чорноморському Домі. Програму концерту започатковано співом канадського гимну „О Канадо", а універсали прочитали студенти курсів українознавства Александра Лупул і Гриць Долішний. Хор „Гомін" під управою Остапа Брездена відспівав дві пісні „Сплять герої" і „Думу про Нечая", вірш „На Софійській площі" віддеклямувала уч. Р. Ш. ім. Т. Шевченка Наталка Дейнека; танцювальна група „Дунай" під управою О. Самця, відтанцювала „Закарпатський танець".

Святочну доповідь виголосив гість з Ватерлю Віктор Новак.

У другій частині програми три юначки: Оля Коробайло, Надія Головаш і Сьолковська Ліда відспівали дві пісні. Щире захоплення в присутніх викликала танцювальна група „Дунай" своїм дуже рухливим танцем „Гопак". Перед кінцем свята голова місцевого Відділу КУК адв. Б. Долішний щиро подякував всім виконавцям програми, зокрема диригентові хору „Гомін" Остапові Брезденеві і хористам та членам оркестри за їх вдалі виступи.

На закінчення хор „Гомін", у супроводі оркестри з Торонто, виконали „Зірвалася хуртовина" і „Живи Україно", а також разом з присутніми національний гимн „Ще не вмерла Україна". З приємністю треба підкреслити, що простора заля Українського Чорноморського Дому була майже заповнена.

У зв'язку з Січневими Річницями відбулася в суботу, 25 січня ц. р. річна забава КУК, в часі якої вибрано королеву, яка репрезентуватиме українську громаду в 1975 році в загальноміських імпрезах. До змагань стануло 6 гарних дівчат а саме: Надя Головаш, Богданка Долішна, Маруся Кобзан, Мирося Мельниченко, Маруся Тарасюк, і Емілія Тиховська. Жюрі в складі пань і панночок: Тетяна Демененко, Мирося Малаховська, Оля Ткачук, Дженіо Тяжка і Маруся Шудло мали тяжке завдання, щоби вибрати найвідповіднішу репрезентантку української громади. У висліді їхньої праці королевою була проголошена Маруся Кобзан, а княжнами Емілія Тиховська і Надя Головаш.

Вечіркою проводив Б. Драчевич, секретар Відділу КУК.

К. Ф.

Український Літературно Мистецький Клюб
Ню Йорк 149-2 ву.

З Літературно-Мистецького Клюбу в Ню Йорку повідомляють, що в п'ятницю, 4-го квітня ц. р. о год. 7.30 вечора мистець Богдан Певний виголосить доповідь на тему: „Початки мистецтва в Україні". Будуть висвітлені також прозірки з історії українського мистецтва, продукції Володимира Вороневича і Богдана Певного.

Вечір з нагоди образотворчої виставки Ярослави Музики

Вечір, присвячений одній з найбільш маркантних жіночих постатей в українському образотворчому мистецтві Ярославі Музиці, влаштований спільними заходами культурно-освітніх рефератів 64-го і 82-го Відділів СУА в Ню Йорку, відбудеться в суботу 5-го квітня ц. р. в домівці СУА при 2-ій евеню. У програмі вечора буде відкриття виставки творчости Ярослави Музики, доповідь (редактор „Нашого Життя" Уляна Любович), спомин (мистець і мистецтвознавець Володимир Ласовський) і музичний виступ.

Всебічно мистецько обдарована, з доброю художньою підготовою Ярослава Музика не лише проявлала себе творчо в різних ділянках чистого й прикладного образотворчого мистецтва в різних його жанрах, тематиці і техніці, але й була пристрасною збирачкою скарбів українського народного мистецтва та брала живу участь в організаційному процесі нашого мистецького життя.

Ярослава Музика народилася в 1896 році в Залізцях на Тернопільщині в родині судді Лева Стефановича. Дитиною проявляла зацікавлення мистецтвом, а сприяла тому атмосфера родинного дому. Проживала весь час свого творчого життя (за винятком восьми років заслання) у Львові (померла в листопаді 1973 року) студіювала рисунок і живопис в учителя Олени Кульчицької С. Батовського (Львів), у І. Грабара і в школі А. Льота (Париж). Відбула численні подорожі до Італії, Франції, Скандинавії і в Наддніпрянську Україну. Зустрічалася з багатьма передовими світовими мистцями, збагачуючи, поширюючи й поглиблюючи свій естетично-мистецький смак, уподобання й уміності.

Вона схилялася до німецького експресіонізму, але уникала його патосу й ексцентрики, та до французького фовізму (очолений Матіссом напрям, що відзначається живими кольорами, свобідною формою і має спрощений площинно-декоративний характер). У мистецтві, як і в житті визнавала філософію оптимізму. Її художня індивідуальність є органічним поєднанням первнів традицій українського національного образотворчого мистецтва і елементів, мотивів та техніки народної творчости з модерними світовими мистецькими течіями й напрямними.

Вивчивши візантійську й українську іконографію й темперний живопис, вона працювала реставратором ікон і живопису в Українському Національному Музеї у Львові (1922-1948 рр), досягаючи в цій ділянці фахової досконалости.

Вахляр мистецьких зацікавлень і творчости Ярослави Музики широкий і різноманітний як жанрово, так тематично і технічно. Вона виконувала пейзажі, квіти, мертву природу, фігуральні композиції, портрети, черпаючи теми з природи, фолкльору, зокрема гуцульського, з пісень, дум, легенд, повір'їв, з історії, з творчости Шевченка. Вживала олію, темперу, гвaш, пастель.

Багато уваги присвячувала прикладному мистецтву графіці, оформленню книг, книжковому знакові (екслібрис), проєктам за народними зразками кахель, килимів, меблів, робила ескізи маскарадних костюмів. Працювала успішно у малюванні на склі і під склом, видряпуванні на фользі (цинфолія), художній емалі, мозаїці, тисненні на шкірі, карбуванні в металі, інкрустації, виконувала деревориті й лінорити, робила мініятюри з березової кори, з відпадків слюд (мінерали, що розділюються на тонкі, прозорі пружні листочки), цікавилася батіком (розписування на полотні), стосувала техніку монотипії. У її творчості не було кривої лінії підйомів і спадів, її ціхував постійний ріст.

Свій мистецький дебют почала в 1922 році участю в збірній виставці „Гуртка діячів українського мистецтва" у Львові. З того часу взяла участь у 46 збірних і мандрівних виставках у Львові, Києві, Рівному, Кременці, Станиславові, Кишиневі, Ленінграді, Варшаві, Празі й Карвіні, Берліні, Римі, Лос Анджелесі. Відбулися дві її індивідуальні виставки — в 1968 р. у Львові і в 1970 р. в Києві. На кожній показала близько триста експонатів, а відвідало їх тисячі любителів мистецтва.

Окреме місце в мистецькій діяльності Музики займає колекціонерство. Її унікальна збірка зразків українського народного мистецтва (кахлі, килими, живопис, різьба, кераміка) і творчости індивідуальних мистців, становила своєрідний музей у приватному помешканні мисткині.

Як організатор українського мистецького життя Ярослава Музика з П. Ковжуном, М. Осінчуком, М. Бутовичем, С. Гординським була членом — основником Асоціяції Незалежних Українських Мистців (АНУМ) у 1930 році.

Ярослава Музика брала активну участь у плодотворній діяльності Асоціяції, яка проявилася в улаштуванні п'яти періодичних виставок, великої ретроспективної виставки за тридцять років, у виданні книги „Екслібрис" кількох монографіях і в п'ятьох випусках журналу „Мистецтво". Ярослава Музика писала статті на мистецькі теми й спомини про знайомих мистців.

Зацікавлені рідним мистецтвом кола українського громадянства повинні взяти чисельну участь у вечорі, присвяченому Ярославі Музиці, яка понад півстоліття свого плодотворного життя віддала збагаченню й розвоєві рідної культури й у спадщині залишила народові не лише свій мистецький доробок і свою безцінну колекцію, але віддала для його добра вісім років страждань на засланні.

Марія Барагура
пресова референтка 64-го Відділу СУА, Ню Йорк

Відбулися Річні окружні наради Відділів СУА в Ню Йорку

Ню Йорк. — Річні наради Відділів СУА нюйоркської Округи відбулися тут в неділю, 23 лютого ц. р. в домівці СУА. На з'їзд прибули уповноважені делегати 14-ти Відділів, на всіх 15 Відділів Округи.

Наради відкрила діюча голова Окружної Ради Оксана Рак, засвідченням свічки, на одній гілці, символічного дерева СУА, в пам'ять піонірок і тих які відійшли. Також привітала новообрану голову ГУ СУА І. Рожанковську, заступницю голови Х. Навроцьку й почесну голову Окружної Ради І. Бенцаль. Присутні заслухали звіту уступаючих керівних органів Окружної Ради, та звітів голів окремих Відділів. Після схвалення абсолюторії, обрано нову управу, яку очолила Марія Томоруґ. Голова ГУ СУА І. Рожановська в своєму слові, вказала на ту працю, яку пробив СУА, та радила знайти належну ії оцінку у нас самих і в громаді. Головним завданням на сучасному етапі — залишити сильну об'єднану організацію, подбати про кампанію масово приєднання нових членів та скріплення слабших Відділів. Величаво відсвяткувати 50 літний ювілей СУА, та використати його святкування на скріплення нас самих, морально й фінансово, залишаючи майбутнім поколінням сильну організацію.

Голова Фонду Придбання Дому СУА П. Кищ вручила І. Рожанковській банкову книжечку з 15-ма тисячами долярів, як уділ Округи Ню Йорк на купно Дому СУА. З нагоди ювілею 50 ліття існування СУА з'їзд схвалив низку резолюцій під гаслом: „Сучасне завжди на дорозі з минулого в майбутнє". З'їздом проводила президія в особах Л. Куршак та Е. Єнзен, секретарювали М. Мотиль і Вілик.

Лідія Магун

Степан Куропась

Ювілей журналу

Журнал „Самостійна Україна", орган ОДВУ, а тепер Українського Націоналістичного Руху, проіснував 25 років. Люди, що знають, як важко вдержати українські газети і журнали в Америці зрозуміють, що „Самостійна Україна" доказала свою живучість і потребу існування. Так звана союзова преса має забезпечене майбутнє, бо за нею стоять братські союзи, які докладають до преси. Доплачують, бо читачів - союзовців меншає, а роджене вже в Америці покоління українських газет не читає, це читає навіть англомовних пресових тижневиків. Во, якби читало, то „Юкреніян Віклі" не сидів би на місці з приблизно тисяч передплатників.

А преси і журналів треба! Треба, бо треба чимсь міряти культурний рівень американських українців.

За час 25-річного існування „Самостійної України" було шість редакторів; журнал мандрував з місця свого народження, з Чикаго до Ню Йорку, Торонта, Вінніпегу, Сент Полу і назад до місця свого народження так, як риба - салмон, що з рік виходить в океан, але повертається назад до рік, де народилася.

Чому такі мандри? А тому, що Організація ОДВУ і уділовці видавництва шукали способів, як втримати журнал при житті. Одні і другі думали, що 10-долярові уділи вдержать видавництво. Такого чуда не можна було викликати. По повороті журналу до Чикаго, наспівали сюди різні ради і поради, як вдержати „Самостійну Україну".

За „всяку ціну" треба вдержати, — кажуть листи читачів і партійців в архіві журналу, і на ту ціль цей патріот висилає „одного долара", а більше вище, як журнал не впаде!

Центральна Управа ОДВУ відвідала Чикаго (Грановський - Різник) і доручили мені купити дім, перенести до нього друкарню, яка була в наймах, і за „всяку ціну" вдержати журнал. Я був в той час в Оклагомі на відвідинах і, як повернувся, застав „доручення".

Мали ми щастя в нещасті! Покликали окрему корпорацію з 100-доляровими уділами зі закладовим капіталом 15 тисяч (гроші на уділи, хто немав, позичили в „Самопомочі"). Купили дім за 42 тисячі, перевели туди по ремонті друкарню і заложили книгарню.

Значить, журнал дістав задовжену базу і дах над головою. Видавцем дальше була ОДВУ. Всякі намагання патріотів, щоби Спілка відразу була видавцем і гарантувала появу журналу, дирекція Спілки відкидала! Відкидала, бо не могло „курча нести яйця" — треба було „порости в пір'я".

В 1971 році, коли „Самостійна Україна" відбула своє „хожденіє по мукам", Спілка перебрала на себе обов'язок бути видавцем. Спілка „поросла в пір'я, наладнала адміністрацію, і поява журналу була ґарантована. Апелі — „за всяку ціну" вдержати журнал — здійснилися. Але, щоби журнал вдержати, замало Спілки, треба ще й читачів, передплатників і післяплатників, над здобуттям яких працює тепер Спілка. А та праця дуже важка, гірша від першої — за „всяку ціну".

З приводу срібного ювілею „Самостійної України" відділи ОДВУ будуть влаштовувати ювілейні імпрези, щоби зібрати ювілейний дар для ювілятки, яку треба вдержати при житті за „всяку ціну".

Азійська преса хвалить Романа Рудницького

Широко відомий українсько - американський піяніст-віртуоз Роман Рудницький повернув уже з поїздки довкола світу, підчас якої виступив на Далекому Сході з вісімнадцяти концертами, в Індії, Маляях, Борнео, Гонг Конг, Макао, Тайван і Південній Кореї. З усіх без винятку його виступів появилися ентузіястичні рецензії провідних професіональних музик і критиків цих країн. І так вже після його першого концерту в Азії, в Бомбей, „Ді Таймс оф Індія" (13 січня ц.р.) помістив рецензію п.н. „Подиву гідний віртуоз", в якій стверджує, що чудово збалянсована програма дала можливість показати глибоку музикальність, закінчене майстерство гри і технічну віртуозність піяніста Романа Рудницького. У Сінгапурі, де Роман Рудницький виступив після п'яти концертів на маляйських островах і Борнео, рецензент „Малейжієн Стар" (23 січня) писав про нашого піяніста: „артист і піяніст найвищої класи". У Гонг Конг, де Роман Рудницький виступив у п'яти концертах (у трьох з них, як соліст з оркестрою), „Гонг Конг Стандард" (29 січня) звітував, що прізвище Романа Рудницького належить до списку піяністичних велетнів наших днів. А в Тайпей музичний критик передової газети „Фрі Чайна" писав 4-го лютого, що „у великій концертовій залі переповненій двома тисячами слухачів, ще ніхто від концерту Рудольфа Аркіна перед п'ятнадцяти роками, не мав такого успіху, як Роман Рудницький".

Врешті в Південній Кореї, де наш піяніст виступив у столиці, Сеуль, у Пусан і ін. містах, рецензія, підписана провідним корейським музичним критиком Дейвід Ґвіат'ом, в газеті „Войс оф Корія" (8-го лютого), під заголовком „Справді чудовий речитаyь" стверджує, що „рідко коли можна почути гру так внутрішно - сконтрольовану та одночасно переповнену такою глибокою експресією, драматичною пристрастю і таким блиском. Роман Рудницький заслуговує на найвищі суперлятиви"...

Як довідуємося, підчас цієї далекої поїздки Романа Рудницького, на його домашню адресу надійшло телеграфічне запрошення на низку концертів — сольо і з оркестрою — в Югославії і Швайцарія, в травні ц. р.

Н. Н.

Таких наукових праць нам треба!

Кожна з українських установ у вільному світі, кожне українське товариство підкреслює у своїх резолюціях раз-по-раз: „Ширім правду про Україну! Плекаймо вільну українську науку!" І зовсім оправдано. Адже в поневоленій Україні українська наука запряжена в московське ярмо, під московським батогом, її заставляє московський окупант бути тільки колесом у возі московської пропаганди.

Кожний автор там, що пише про минуле українського народу, про його культуру й політичні змагання, мусить безупинно повторяти: „український народ прагнув до воз'єднання з великим російським братом", „занародові українці здобули те народові українці здобули і те", і до цього достосовувати всі „факти", безжалісно топчучи правду, та впевняти, що український народ щасливий під московським нагаєм і на віки хоче залишатися в московській неволі.

Такою лже-наукою наші вороги намагаються задавати нашу правду і там, у поневоленій Україні, і поза Україною. Тому то на нас, на тих українцях, що опинилися у вільному світі, лежить обов'язок розвивати дійсну українську науку, вільну від ворожого диктату, і нею ширити правду про Україну — про її минуле і про сьогоднішню боротьбу українського народу за визволення з важкого московського ярма.

Коротко: Нам треба наукових праць про минуле й сучасне українського народу, які розкривали б і розбивали б усі ворожі фальшування й знеславлювання та захищали б нашу національну честь і добру славу.

І ось до таких саме наукових праць належить видана Науковим Т-вом ім. Шевченка „Коліївщина" д-ра Петра Мірчука.

„Ніодна сторінка історії українського народу не зазнала такого пристрасного, загального й послідовного приниження і плюгавлення зі сторони наших національних ворогів, поляків, москалів, і з таким недоцінюванням, а то й знецінюванням зі сторони деяких українських істориків, як та сторінка, що їй дано назву Коліївщина, тобто повстання гайдамаків 1768 р." — пише автор на вступі.

І справді: не тільки вороги визивали нас „гайдамаками", підсовуючи під це неосвіченість, розбишацтво й дике різунство, але й ми самі уважали, що Гайдамаччина це, якщо не „п'ятно в нашій історії", то „не найсвітліша пляма, яку краще не заторкувати." І навіть могутнє Шевченкове „Брешеш, людоморе!" в його поемі „Холодний Яр", „серйозні" й „об'єктивні" українці вважали лише поетичним викликом патріотичного чуття, „на жаль, необоснованого".

І — щойно по двісті роках від тих подій — перед нами стає удокументована, науково доведена правда: не розбишацтвом, не анархічними висками, не п'яним „різунством" була Гайдамаччина, особливо ж Коліївщина, але світлою сторінкою визвольної боротьби українського народу за привернення вільної української держави зі справедливим соціяльним ладом „без холопа і без пана", ідеї якого на десятки літ випередили американську і велику французьку революцію.

Не „п'яною голотою" були колії-гайдамаки, але ідейними борцями за нашу правду, які життя своє віддали у боротьбі за кращу долю свого народу. Борцями, що вміли по геройськи стояти в бою і по геройськи гинути. Яким же велетом моральної сили і почуття національної солідарности стає перед нами полковник Іван Гонта — не на підставі якоїсь уяви, а згідно з зібраними автором „Коліївщини" свідченням самих поляків, які особисто знали Івана Гонту як сотника надворних козаків і як полковника української армії і були наочними свідками його неймовірно мужньої постави в час нелюдських тортур.

По уважному прочитанні цієї праці д-ра Петра Мірчука, так міцно й переконливо удокументованої, зникає всякий сумнів щодо того, що нам не треба соромитися, але пишатися Коліївщиною і всією Гайдамаччиною. Соромитись нам треба того, що так довго ми дозволяли плюгавити й знецінювати ту нашу славу і цим затруювати наші душі убивчим почуттям провини і меншевартости.

Таких наукових праць нам треба! Щоб розкривати й ширити нашу правду, щоб підносити всіх нас на дусі й щоб захоплювати нашу молодь героїзмом і величчю змагань Українського Народу. Так думаю я, колишній старшина української армії, і таке переконання висловили всі ті мої колишні товариші зброї, комбатанти Української Армії, з якими я говорив про цю книгу. Усі ми вважаємо конечним, щоб її видати якнайскорше теж англійською мовою. Сподіваємося, що про це подбає Гарвардський Центер Українознавства.

Признаюся, що глянувши вперше на заголовок книжки і на її видавця — НТШ — я подумав: це мусить бути тяжка, наукова праця для спеціялістів-істориків, а я ж ані не науковець, ані не спеціяліст-історик. Але швидко переконався, що я помилився. Бо хоч це й справді праця наукова, то написана вона так приступно, що читається її як повість. А те, про що там пишеться, цікаве, надзвичайно актуальне і конечне знати як історикові спеціялістові, так і сірій українській людині. Ця книжка направду повинна бути в кожній українській хаті!

Писання й видавання українських наукових праць узалежнене від можливости їх розповсюдження. Тож користаючи з того, що автор „Коліївщини" живе не тільки в тому самому місті, що й я, але й у цій самій дільниці, я принагідно спитав його про це:

— Сподіваюсь, що про цю Вашу книгу, про „Коліївщину", ніхто не каже, що це „партійна література", і тому кожний її радо купує. Чи так?

— Щодо першого, то так. Дуже прихильну оцінку моєї „Коліївщини" почув я від провідних членів усіх наших середовищ. Але, щодо купна — то з купуванням української книжки справа не проста!

Прикро було довідатися таке. Але, — це гірка правда. Тому я прийшов до висновку, що нам треба не тільки таких книжок, як „Коліївщина", але нам насамперед треба свідомих громадян, які купують такі книжки і цим уможливлюють авторам опрацьовувати, а видавцям видавати такі праці.

Самі резолюції й постанови не поможуть.

Микола Алексевич

Вечерниці „Червоної Калини"

Як надійде карнаваловий час, то і до безжурного гурту манить і хочеться „кинути об землю сірим лихом буднів" та й закружляти в танці кортить. Де і що ви не плянувалиб, ваша думка не може поминути одних вечерниць, а саме: „Червоної Калини". Це не тільки, найцікавіша забава, але передовсім — і це важне, це — традиція.

Традиція — велике слово, а ще більше зобов'язання.

Вечірниці „Червоної Калини" мають довгу і прекрасну традицію т. зв. забави УСС-ів. Дехто на ці традиційні, з історичною закраскою, стрілецькі вечерниці ходив, ще там у рідному Львові, інші наслухались про ці забави прецікавих розповідей від старших. Ще 10-15 років тому, тут, у Ню Йорку, на вечерницях „Червоної Калини" була численна громада УСС-ів. Тепер залишилось їх всього декілька. І сріблиться сиволосі на своїх вечерницях, як самітні казкові дуби посеред зеленого гаю. Ну, і чи ж можна їх не побачити та не привітати?

Про розважне плянування вечерниць і балів слід би нам подумати. Звичайно ніхто не вірить, що хтось там навмисно бажав „торпедувати" вечерниці „Червоної Калини". Настали „худіші" часи, за гріш важче стало, то дехто і перестає ходити на забави. Тому на вечерниці „Червоної Калини" явилась цього року, куди менша громада забавовців, як звичайно. І хоч самі вечерниці випали прекрасно, то каса виявила прикрий недобір. Дохід, що був призначений на видавничі цілі, не вплинув до каси. Та проте, ті, що прибули на вечерниці „Червоної Калини", ніколи цього не жалітимуть, бо назавжди залишиться в їхній пам'яті гарно проведений час. Тут всі були рівні, всі однакові, всі дружні. Відома оркестра „Амор" під керівництвом Романенка з солістом Ф. Матюком прекрасно забавляли публіку — старших і молодь.

Дебютанки — гарненькі дівчатка, а хлопці ставні і високі, як ніколи перед тим. До маршування їм пригравав „Амор" і ви любувались піснями про „Червону Калину", „Ой видно село", „Не сміє бути в нас страху" — (це щоб дебютантки надто не хвилювались).

Промовляли кількома словами Йоахім Вишневецький — від Комітету, інж. Ігор Сохан, отаман пластового Загону „Червона Калина", а п-і Іванна Ганкевич представляла дебютантов пару за парою. Хороводом проводив інж. Петро Крамаренко.

Де ж вам сьогодні почути — та ще і безжурно танцюючи, оте стрілецьке, задушевне: „Маєва нічка", „За твої дівчино", чи тужливе: „Як з Бережан до кадри". Ніхто їх так не виконає, як „Амор" на забаві „Червоної Калини".

Тужним рефреном долітає до ваших вух — „Прощаюсь ангеле з тобою". Чи це вже дійсно кінець вечерницям? Нікому не хочеться покидати залі. І нараз чуєте голосне, оптимістичне: „До побачення на другий рік з нагоди 25 ліття відновлення видавництва „Червона Калина" і 50 ліття пластового Загону „Червона Калина". Хтось за спиною переконливо доказує, що всеж таки Вечерниці „Червоної Калини" найкращі"!.

Т. Терен - Юськів

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ УНСоюзу

НЕДІЛЯ, 6-го КВІТНЯ 1975 р.

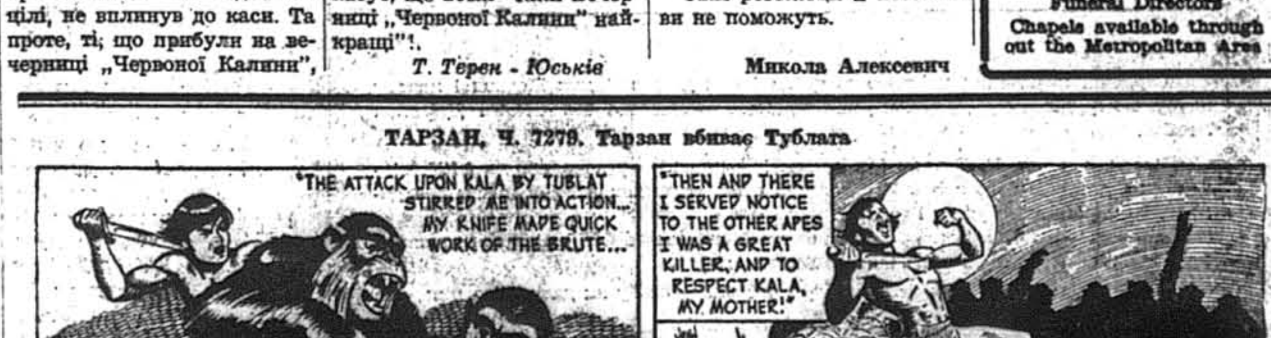
СИРАКЮЗИ, Н. Й. Місячні збори Т-ва Укр. Січ 39 Відд. о год. 3-ій по пол. у відділовому бюрі УНДому. Порядок нарад: фінансовий звіт, організаційні справи в приєднанню нових членів і наради місцевих членів Окружного Комітету УНС. Чл. вкладки можна вплачувати в суботу від 6-9 год. веч. і в неділю від 2-3 год. по пол. Проситься чл. прибути на збори і вирівняти залеглі вкладки. — Управа.

НЕДІЛЯ, 13-го КВІТНЯ 1975 р.

ДЕТРОЙТ, Міш. Місячні збори В-ва св. Ів. Хрестителя 292 Відд., о год. 1:30 по пол. в УНДомі. — Т. Тимочко, гол., П. Федик, фін. секр.

РОЧЕСТЕР, Н. Й. Місячні збори Т-ва Запор. Січ 367 Відд. о год. 1:30 по пол. в Укр.-Амер. Клюбі. На порядку звіт К. Комісії. Проситься чл. прибути. — П. Дзюба, гол., М. Дилак, кас., В. Попович, секр.

ТАРЗАН, Ч. 7279. Тарзан вбиває Тублата

„Напад Тублата на Калу змусив мене діяти... Мій ніж скоро покінчив із тварюкою..."

„Тоді я дав всім іншим мавпам до зрозуміння, що я могутній мисливець і щоб вони шанували мою „маму", Калу!"